

POLITIKENS KRONIK SØNDAG 14. OKTOBER 1984

En radise-kronik af Dan Turèll

100 trip ud i det Ukendte

eller: I Hjernens Jungle med LSD

I MIDTEN af 60erne — for sådan ca. en snes år siden — kom stofferne for alvor til Danmark. Selvfølgelig havde de været der hele tiden — jeg kender mennesker, hvis erfaringer med mescaline strækker sig yderligere en snes år tilbage, for at tage bare ét eksempel — men indtil da havde de cirkuleret i mindre, lukkede kredse.

Nu blev de hvermands eje — for den der ønskede dem. Og det var vi naturligvis en hel del der gjorde — dengang, tilbage i 60erne.

Men for at undgå en evigt kværnende gentagen debat, der hele tiden ligger på lur som en grådig ulv bag ryggen på den der forsøger at formulere sig omkring stof-indtagel-

se, må jeg hellere fra starten definere emnet. Hvad jeg agter at skrive et par linjer om, er ikke hvad man i folkemunde kalder 'hårde stoffer': opium med diverse derivater og døtre, såsom morfin, heroin etc. Ej heller drejer dette sig om centralstimulerende midler: amfetamin — 'ferietabletter', som det hed i gamle dage — eller preludin med slætninge. Det handler om noget helt tredje: *hallucinogener*. Stoffer der ikke er vanedannende i massiv grad, men kendt som såkaldt bevidsthedsforandrende — hvad der da også, efter manges mening, kan være farligt nok endda. De mange må for resten — logisk set — have en sand tyrkertro på deres nuværen-

de, til enhver tid eksisterende bevidstheder!

Godt, nu er vi — også de mest firkantede træhoveder — enige om, at jeg ikke propagerer for hæmningsløs brug af heroin, ikke? At jeg ikke ligefrem anbefaler narkomani, O. K.?

Så kan jeg måske begynde for alvor. De må undskylde alle disse omsvøb, men de er utrolig nødvendige i en såkaldt dansk debat, der mest af alt minder om de automatiske reflekser i en jackpot-maskine.

DET FØRSTE hallucinogen jeg prøvede var — som for de fleste af min aldrende årgang — hash, galar, pot, marihuana, ganja, tjald. (Kært barn ...) Det var det første, det var det

mildeste, det billigste og det letteste at komme i besiddelse af. Selv Vangede havde sine forhandlere. Selv Vester Vedsted.

Som så mange andre fandt jeg, at hash var et fortræffeligt rusmiddel. Det løftede humøret og stemningen — nøjagtigt så meget som man ønskede det — og overdrev man det, som begyndere gerne gør, faldt man gennemgående blot i søvn for at vågne behageligt udsovet op — uden tømmermænd.

Og et praktisk rusmiddel var det også. Ikke nødvendigt at medføre mappe, bare en beskeden få grams kugle i cigaretpakken eller pungen og en lille pibe. Intet depositum, ingen returflasker — som et amerikansk slogan engang sagde.

Jeg og mine venner levede kort sagt i det, sociologerne senere stemplede som en 'hashkultur'. De havde sikkert ret, og de var velkomne til det. Vi andre trivedes med det.

Af og til læste vi dog i de talløse advarende pjecer 'man' — sundhedsmyndighederne — i disse år i panik forurenede landet med, at vi ville blive sløve, inaktive, indadvendte og verdensfjerne. Det tog vi roligt. Vi havde alle sammen arbejde — dét kunne man nemlig få dengang — og var af den naive opfattelse, at vi levede i et frit land. Hvis vore fædre og mødre havde den drøm om en løftet og afslap-

pet aften, at den bestod af en whiskysjus eller to og et spil kort, så var det deres idé, og cool nok. Hvis vores var, at den bestod i et par piber med minimal lungekræftskapacitet, en kande varm te og beatmusik (som det endnu dengang hed) på højtaleren, så var det en lige så ærlig sag.

Et standpunkt, jeg for resten stadig indtager.

Men det undgik selvsagt ik-

ke at gøre indtryk på os — dengang sådan ca. 16-25-årige — hvordan man fra officielt og autoritativt hold hamrede løs på vores lille beskedne urt, som ifølge de indiske legender selveste guden Shivah skulle have bragt menneskeheden i et ukontrollabelt anfald af godt humør, ganske ligesom guden Bacchus — i et noget andet verdenshjørnes mytologi — under tilsvarende om-

stændigheder skulle have introduceret racen for vinens velsignelser.

Den stakkels lille *cannabis sativa* blev tillagt skylden for al samfundets dårlighed, fra voldtægt til sindssyge eller sår — i et udklip fra Berlingske Tidende, jeg stadig følsomt bevarer — til militærnægtelse og tomme kirker.

Vi lo naturligvis. Hvad skulle vi ellers gøre?

Men tvivlen rejste sig i ryg-søjlen, så farlig — for autoriteterne — som en anden Kundalini-slange. Hvis de bildte os så mange løgne ind om noget vi vidste noget om — hvor mange løgne bildte de os så ind om ting vi ikke vidste noget om og ikke kunne kontrollere? I dét lille aspekt opstod i hvert fald en del af ungdomsoprøret.

Og så kom LSD.

DA LSD — tyve år efter sin kemiske opdagelse i 1943 — blev alment tilgængelig, begyndte samme kampagne. Blot var den langt værre denne gang. Det var lige før, den tidligere så djævelske hash var ved at blive en lille smule stueren i forhold til LSD. De Store Djævlø koster som bekendt de små ud af banen.

Man fik at vide — fra samme ansvarlige lægelige kredse — at LSD ville forstyrre kromosomerne for evigt og gøre kvinderne ufrugtbare eller i hvert fald få dem til at føde monstre og misfostre. Man fik at vide, at man ville flyve ud over balkonen på sekstende sal eller sprætte småbørn i stykker med springknive, grebet af vild sindssyge. Man fik at vide, at man ville flå klæderne af sig på Rådhuspladsen og gå til obscønt seksuelle overfald på den forhåndenværende forbipasserende folkepensionist under maniske junglehyl.

De læger, psykiatere og andre der sendte disse tvivlsom-

Tegning af Peder Nyman

me, men utvivlsomt velmente budskaber ud i Verden, anede populært sagt — ikke en kæft om LSD. Ingen af dem — eller kun få — havde prøvet at tage det. De skrev simpelt hen af efter hinandens lærebøger, og når tilstrækkelig mange fagfolk i tilstrækkelig mange år har skrevet af efter hinandens lærebøger, så har man en samling såkaldt videnskabelige kendsgerninger.

Vi, derimod — flipperne, hippierne, kaldt det hvad De vil, det er for længe siden til at det spiller nogen rolle mere — prøvede. Vi prøvede *selv*. Og langt de fleste af os kom til et helt andet resultat. Vi fløj ikke ud over balkonen. Vi slog ikke småbørn ihjel. Og det viste sig senere, at vi såmænd også blev fædre og mødre til sunde børn, der — som alle andre børn — hinker Paradis og hopper i sjippetov og spiller fodbold, ganske uvidende om eksistensen af LSD og om i *hvor* høj grad dét optog sindene, da far og mor var unge.

Jeg ville egentlig fortælle om selve stoffet LSD, men denne lange indledning har været nødvendig — også for at præcisere, at sundhedsmyndighederne og lægestanden slet og ret snød en hel generation og proppede den med løgn. Så er det sagt, klart og direkte. Man rodede alt fra LSD til morfin sammen i én stor bunke og solgte den som 'narkotika' i en pakkeløsning. Det var både dumt og kortsy-

net. Men det solgte. Og *hvor* tåbeligt det var, véd naturligvis kun det mindretal der prøvede.

SOM — i en vis forstand — vidne for forsvaret, vil jeg gerne klargøre mine forudsætninger. Jeg har — spredt over årene 1966-1974 — vel taget mindst 100 trips af vekslende styrke og varighed. Ud over kemisk LSD har jeg eksperimenteret med beslægtede stoffer som mescaline (som kaktus og syntetisk) og psilocybin (som svamp og syntetisk). Modsat visse naturromantikere har jeg aldrig konstateret de store forskelle på naturdrogerne og de kemiske udgaver. Måske er det bare fordi jeg ikke er naturromantiker.

Hvorfor? spørger nu den bekymrede Mor inderst inde i enhver. Er dét nu *nødvendigt*? Har du det ikke godt nok som du har det?

Jo, men mennesker — nogle af os, i hvert fald — har en trang til eventyr og opdagelse. Vagn Lundbye har det sikkert glimrende på Langeland, men alligevel tager han på temmelig farlige ekspeditioner til Grønland. Ib Michael og Per Kirkeby har det sandsynligvis fortræffeligt med en cappuccino på Café Nyd-Det-Hele, men alligevel flintrer de ikke sjældent rundt i sydamerikanske feberjungler.

Jeg vælger med vilje disse hverdags-billeder — fordi det er en hverdags-situation.

Nuvel: LSD-trippet er, som så ofte fastslået, en rejse — en indre rejse. LSD gav og giver én — sagt på vesterbrok — en chance for at lette på låget og se lidt nærmere på, hvad der ligger under hår- og hattegrænsen.

For nogle år siden vakte det opsigt, at kvinderne nu selv kunne inspicere deres henrivende underliv ved hjælp af et speculum. LSD kunne kaldes et underbevidsthedens speculum.

Det påstås undertiden af tænksomme fætre, at det moderne menneske — kan De kende os? — har mistet sin fornemmelse af *identitet*. På dét punkt *kan* LSD være en genvej for mange — en genvej til at (gen)finde en identitet, der går nogle spadestik dybere end de identiteter hverdagen påklitrer én: navn, stilling, adresse, CPR-nummer. LSD kan vise en identitet der går ned under huden, ind i nerverne. En identitet, ellers kun kærligheden kan påføre én.

Selvfølgelig véd man godt, sådan rent statistisk, at man kun er én af et par milliarder mikroceller i et ubegribeligt — men eksisterende — univers. Selvfølgelig véd enhver det. Men det er noget ganske andet at føle, sanse, mærke det ind i skelettet. Det kan LSD gøre, fordi det — fremfor noget — er et fremragende koncentrationsmiddel.

Igen vil jeg gerne her tage et fornuftigt forbehold: jeg hæv-

der *ikke*, man ved hjælp af LSD kan nå noget, som man ikke kunne nå på andre måder. Faste, meditation, yoga, bøn, er givet alle veje der kan føre til det samme resultat: til en koncentration der er stærk og intens nok til at forjage billedet af elektricitetsregningen på dagligstuebordet — som en slags billede på den overfladiske hverdagens skinvirkelighed, vi alle vader rundt i.

Den eneste forskel på LSD og de andre, mere 'naturlige' måder (naturligere end *hvad?* LSD *vokser* i meldrøjesvamp!) er så bare dén, i grunden høj-teknologiske: at med LSD kan man programmere den koncentration. Man kan sætte sig ned, flå telefonstikket ud og tage sin velovervejede dosis. De næste 8-12 timer vil man så vide, man er helt udenfor — fordi man er helt indenfor. I Hjernens Jungle, der er så vild som Afrikas. I sin *egen* videofilm, der kan være betydelig mere avanceret end Stjernekrigene og Indiana Jones.

Det er ikke alle mennesker der holder af — eller har gavn af — at se sig selv indvendig. Der er mange, der bliver temmelig bange for hvad de ser. Der er andre, der — ligesom den klassiske eventyr- og mytefigur der åbner Døren til Det Forbudte Rum — bagefter ville ønske, de aldrig havde gjort det. Og så er der nogle der kan bruge det, eller i hvert fald bruge de nye oplevelses-

planer, LSD kan føre én til.

DET LYDER meget tørt teoretisk, men lad os tage et eksempel. Aldous Huxley — som vel ingen ville kalde et tilfældigt fliphoved — mente, at LSD lærte ham for første gang virkelig at se.

Jo, selvfølgelig ser De og jeg og alle og enhver, at linie 3 kommer duvende ned igennem Griffenfeldsgade. Men der er se og se. De ser den ikke, ikke hver gang, som en maler ville have set den. Det var det, Huxley syntes LSD havde gjort for ham. Hallucinationen havde vist ham hvor meget der var at åbne øjnene for, overalt, når som helst — når de var åbne.

Men det krævede — også for ham — en oplukker.

Andre har, på samme vis som Huxley, talt om for første gang at høre. Man kan høre mange plader uden at have hørt én eneste — sådan er det. Som enhver musiker ved, hører for alvor kun den, der er en del af musikken.

Eller som en af jazzens største, Charlie Parker, engang sagde: 'Hvis vi kunne høre alle de lyde der eksisterer omkring os, ville vi blive sindssyge på stedet'.

Måske er det det, der er sket for mange af dem, der ikke har haft så positive og udviklende oplevelser med LSD — og andre hallucinogener — som f.eks. Huxley og Deres ærbødige: lydene er blevet for mange. Et nyt oplevelsesplan

er blevet et for meget.

Men den situation adskiller sig ikke væsentligt fra hyppigt genkommende hverdags-krise-situationer — som f.eks. at en mands verden bryder sammen på grund af en skilsmisse, hvorefter hele det i går så faste Univers på minutter bliver et korthus og han synes at se triumferende djævløjne overalt.

Og så varer den — syren — altså kun de 8-12 timer, så lyder sirenen. Den ideelle weekend-rejse.

Jeg véd, der er mange der vil ryste på hovedet over disse såkaldte 'andre oplevelsesplaner'. Selvfølgelig kan ingen opleve noget, der ikke er der. Selvfølgelig har alting altid været der — som den solstribe, Huxley på trip så falde hen over sine benklæder og koncentreret iagttog en time. Men den har ikke altid været der for den, der først nu oplever det. *But Not For Me* ... som en evergreen siger. Det er det der er det centrale i sansesystemet, når alle 'fornuftsmæssige' psykiske nødbremser er slået fra til frit fald — eller stigen. Fortæl mig bare om regnskovene, hvis du har besøgt dem — det er dig der har sanset dem. Hvis jeg tager dit ord for, at rejsen i regnskovene var en af dit livs største oplevelser, vil du så ikke tage mit for at jeg kom ind i ganske andre områder af bevidstheden, områder jeg ikke vidste eksisterede, før jeg tog LSD?

Der er jo ikke andre der kan svare for os, vel?

DERIMOD har der altid eksisteret en sund tro på, at det ville gavne et menneske at vide, hvad han eller hun indeholder. 'Kend dig selv!' som de gamle sagde. 'Vær din egen psykiater!' ville det vel hedde nu. I den henseende er LSD et uforligneligt medium. Det virker som en art foto-kemikalie. Det afslører skjulte — gemte eller glemte — negativer i (under)bevidstheden. Måske er de kun havnet dernede, fordi man nødig vil have dem op, men de er alligevel en del af én selv — ens selv — og måske noget af kernen.

Og store følelsesmæssige oplevelser gør altid ondt. Det er derfor, så mange prøver at undgå dem. Jeg husker — som eksempel — et af mine personlige mareridt: en aften for en del år siden var jeg — efter en større dosis psilocybin — gået en tur langs Søerne i København. Undervejs, som stoffet nærmede sig højdepunktet, nåede jeg en paranoia-tilstand over for trafikken. De forbi kørende biler blev omskabt til en art rædselsfulde monstre fra en anden planet, sanseløse dræberinstrumenter, der var sendt til Planeten Jorden for at udrydde vor race.

Jeg krøb op i et træ, indtil anfaldet var overstået.

Se, det var jo en sygelig tilstand, som Den Gamle Doktor ville sige.

Og dog, er det egentlig det? Hvis man ser på hvad billedmen har gjort mod det København vi kender, er hallucinationen så så fjern? Er den ikke bare et gennemlevet digt eller maleri?

HVIS JEG skulle sammenfatte mine praktiske erfaringer — med tyk streg under praktiske — i form af et par råd til den del af befolkningen, der er tilstrækkeligt interesseret i sin bevidsthed til at omgå et politiforbud, så ville det være følgende:

1): Bild dig ikke ind, uanset hvad du opnår eller oplever, at du ikke kunne være kommet til det på en anden måde. LSD er ikke et mirakel, det er kemi. Dette er en teknisk operation.

2): Der er ingenting at være bange for — ikke andet end dig selv i spejlet. Du dør ikke af det. Det kan være ubehageligt, men det kan en tandbyld eller en fibersprængning også være. Så sid bare stille. Ingen er nogen sinde kommet til skade ved bare at sidde stille.

Heller ikke ved at trænge en smule ind i sig selv. Medmindre det var det, de blev bange for.

DAN TURÉLL

P.S.: Af hensyn til ordensmagten skal forfatteren oplyse, at da han tog sit — indtil videre — sidste trip i 1974, vil en razzia på bopælen være unødigt spild af skatteydernes bastante bidrag til statens drift.